UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia Sacra Et Hvmana Libri XVI

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Ratio antiquorum putidiuscula, numerandi & loquendi per gestus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70090

Visual Library

hanc, niſi inferiores confugiunt.

At in blandiendo, fatendo, ſatisfaciendo, rogando, lenis & ſubmiſſa. Suadentium, & monentium, & pollicentium, & conſolantium grauis. In metu, & verecundia contracta: in adhortationibus fortis, diſputationibus teres, miſeratione flexa, & flebilis, & conſulto quaſi obſcurior, at in egreſſionibus fuſa, & ſecuræ claritatis, in expoſitione, ac ſermonibus recta, & inter acutum ſonum, & grauem media. Attollitur autem concitatis affectibus, compoſitis deſcendit, pro vtriuſque rei modò altiùs, vel inferiùs. Hoc profectò, qui præſtare poterit, pronuntiationis aſſequetur perfectionem.

Vocis varietas in actione commendatur in Gratiano. Auſonius in actione grat. ad Gratianum Imperat.

Et hanc ipſam virtutem Auſonius commendat in Gratiano. Quis tenor vocis cum incitata pronuntias, quæ inflexio remiſſa, quæ temperatio cum vtraque diſpenſas. Quis Oratorum læta iucundiùs, facunda cultiùs, pugnantia denſiùs, aut denſata glomeratius dixit? aut quod eſt cuique liberum cogitauit.

Cicero 3. de Orat. 216. pronuntiationem in plura genera diuidit, lene, aſperum: contractum, diffuſum: continenti ſpiritu, intermiſſo: fractum, ſciſſum: flexo ſono, recto: attenuatum, inflatum. Hi ſunt (inquit) actori, vt pictori expoſiti ad variandum colores.

Iracundiæ amant acutum, incitatum, crebro incidens.

Miſerationes, flexibile, plenum, interruptum, flebile.

Metus, demiſſum, hæſitans, & abiectum.

Vis, contentum vehemens, imminens quadam incitatione grauitatis.

Voluptas, effuſum, lene, tenerum, hilaratum, ac remiſſum.

Moleſtiæ, graue, ac vno preſſu obductum.

De geſtu, & ritibus antiquorum in numerando, & loquendo per geſtus.

Et de hoc curioſæ Aſtabaſdæ obſeruationes.

CAPVT VIII.

Geſtus loquax ſilentium.

Manus loquaces. Digiti linguoſi. Nicolaus Smyrnæus Aſtabaſdas.

RESTAT altera pars actionis geſtus, cuius loquax eſt quodammodo ſilentium, ſiquidem Caſſiodorus in varijs, Orcheſtrarum loquaciſſimas manus, linguoſos digitos, ſilentium clamoſum nominat, & eius expoſitionis tacitæ meminit, quam Muſa Polyhymnia reperiſſe narratur. His corporis, maximè verò digitorum ſignis in numerando plurimum vſos fuiſſe veteres, teſtatur Nicolaus Smyrnæus Aſtabaſdas, qui libellum à doctiſſ. Morello editum de ea re conſcripſit; ἔκφρασιν τοῦ δακτυλικοῦ μέτρου. Non erit hic à re alienum quædam capita ſubijcere, vt indè varios vermiculatorum digitorum flexus, vt loquitur Martianus, nec non nimis fortaſſe putidam in eo antiquorum inuentorum ſubtilitatem lector agnoſcat.

RATIO ANTIQVORVM PVTIDIVSCVLA NVMERANDI, *& loquendi per geſtus.*

ΕΝ δὲ ταῖς χερσὶ καθέξεις τοὺς ἀριθμοὺς οὕτως. καὶ ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ ἀεὶ ὀφείλεις τὰς μονάδας, καὶ δεκάδας κρατεῖν. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὰς ἑκατοντάδας, καὶ χιλιοντάδας. τοὺς δὲ ἐπέκεινα τούτων ἀριθμοὺς χαράττειν ἔν τινι. οὐ γὰρ ἔχεις ὅπως καθέξεις ἐν ταῖς χερσί.

IN manibus ita numeros continebis: & in manu quidem læua vnitates & decades tenere debes; in dextra verò centenarios, & millenarios. Numeros autem, qui hos excedunt, notare alicubi oportet. Nam integrum tibi non erit illos manibus continere.

Συστελλομένου τοῦ πρώτου ἐν μικροῦ δακτύλου τοῦ μύωπος καλουμένου. τῶν δὲ τεττάρων ἐκτεταμένων, καὶ ἱσταμένων ὀρθίως, κατέχεις

Minimo ſeu auriculari digito contracto: quatuor verò reliquis extenſis, & erectis, in ſiniſtra quidem manu vnitatem ſolam con-

ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ μονάδα μίαν. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, χιλιοντάδα μίαν.

tines, in dextra verò millenarium vnum.

I. I. M.

Καὶ πάλιν συστελλομένου, καὶ τούτου, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν δευτέρου δακτύλου τοῦ παραμέσου, καὶ ἐπιβάτου καλουμένου. τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν, ὡς εἴρηται, ἡπλωμένων, κρατεῖς ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ, δύο, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ δισχίλια.

Rurſus contracto minimo, & medico, reliquis tribus, vt dicimus explicatis: in læua duo, in dextra millia duo tenes.

II. II. M.

Τοῦ δὲ αὖ τρίτου συστελλομένου, ἤτοι τοῦ στρατιώτου ἢ μέσου, κειμένων, καὶ τῶν ἑτέρων δύο, τῶν δὲ λοιπῶν δύο ἐκτεταμένων, τοῦ λιχανοῦ λέγω καὶ τοῦ ἀντιχείρου, ἐστὶν ἅπερ κρατεῖς ἐν μὲν τῇ λαιᾷ, γ'. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, τρισχίλια.

Tertio autem, qui medius, & infamis dicitur, compreſſo, iacentibus alijs duobus, ac reliquis extenſis, indice nimirum, & pollice, quæ contines, in ſiniſtra quidem tria ſunt, in dextra verò tria millia

III. III. M.

Πάλιν συστελλομένων τῶν δύο, τοῦ μέσου, καὶ τοῦ παραμέσου, ἤγουν τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν ἐξηπλωμένων τοῦ ἀντιχείρου λέγω, καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ τοῦ μύωπος, ἐστὶν ἅπερ κρατεῖς, ἐν μὲν τῇ λαιᾷ, δ'. ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τετρακισχίλια.

Porrò duobus medijs incuruatis, nempe medio, & medico: & reliquis extenſis, nempe pollice, indice, & auriculari, exprimis in ſiniſtra quidem quatuor: in dextra quatuor millia.

IV. IV. M

Πάλιν δὲ τρίτου καὶ μόνου συστελλομένου, καὶ τῶν λοιπῶν τεσσάρων ἐκτεταμένων, δηλοῦσιν ἅπερ κρατεῖς ἐν τῇ λαιᾷ, ε'. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ πεντακισχίλια.

Rurſus tertio, medióve contracto, & quatuor cæteris expanſis, denotas quinque, læua, ac dextra quinque millia.

V. V M.

Τοῦ ἐπιβάτου πάλιν δὲ καὶ δευτέρου συνεσταλμένου, καὶ τῶν λοιπῶν ἡπλωμένων, κρατεῖς, ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ ἕξ. ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ, ἑξακισχίλια.

Præterea incuruatis infami, & annulari, & reliquis exporrectis, in ſiniſtra tenebis ſenarium: in altera ſex millia.

VI. VI. M.

Τοῦ μύωπος πάλιν τοῦ καὶ πρώτου ἐκτεταμένου, καὶ τῇ παλάμῃ προσψαύοντος, τῶν δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ὀρθίων, ἐστὶν ἅπερ κατέχεις ζ'. ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ, ἑπτακισχίλια.

Item minimo, auriculariue extenſo, & palmæ radici, ſeu brachiali appoſito, reliquis eleuatis, deſignas ſeptem, læua altera ſeptem millia

VII. VII. M.

Τοῦ δευτέρου πάλιν δὲ καὶ παραμέσου ἐξ ὁμοίας ἐκτεταμένου καὶ κλίνοντος ἄχρις οὗ τῇ κοιλάδι τελείως προσεγγίσῃ, κειμένου καὶ τοῦ πρώτου. τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν, τοῦ τρίτου, καὶ τοῦ τετάρτου, καὶ πέμπτου, ὡς προείρηται, ἱσταμένων ὀρθίων, τὸ γενόμενον σχῆμα, ἐν μὲν τῇ λαιᾷ δηλοῖ η'. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, ὀκτακισχίλια.

Rurſus annulari, medicóue pariter exporrecto, & inflexo, donec extremam volæ partem aptè contingat, adiacente etiam minimo, reliquis tribus, medio, indice, & pollice ſublatis: geſtus, qui fit in ſiniſtro, exprimit octo, in dextra octo millia.

VIII. VIII. M.

Οὕτως οὖν καὶ τοῦ τρίτου ὁμοίως γινομένου, κειμένων καὶ τῶν ἄλλων δύο, τοῦ πρώτου, καὶ τοῦ δευτέρου, κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ δηλοῦσιν ἐννέα, ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ ἐννεακισχίλια.

Sic igitur tertio digito, ſiue medio pariter conſtituto, atque alijs duobus ita poſitis, primo, auriculari videlicet, & ſecundo, ſiue medico, eadem conformatione, in læua declarant nouem, in dextra nouem millia.

IX. IX. M.

 Præ-

Πάλιν τοῦ ἀντίχειρος ἡπλωμένου, οὐχὶ δὲ ὑπτιαζομένου, ἀλλὰ πλαγίως πως, καὶ τοῦ λιχανοῦ ὑποκλινομένου μέχρις ἂν τῷ τοῦ ἀντίχειρος προτέρῳ ἄρθρῳ συμπέσῃ, ἕως ἂν γένηται σίγματος σχῆμα· τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν φυσικῶς ἡπλωμένων, καὶ μὴ χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ συνημμένων, τὸ τοιοῦτον, ι' δηλοῖ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ. ρ'.

Πάλιν τοῦ τετάρτου, τοῦ λιχανοῦ καλουμένου, ἐξηπλωμένου ἐπ' εὐθείας ὀρθῶς, ὥσπερ ἴση γραμμή· τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν συνημμένων, καὶ πρὸς τὴν παλάμην ὡς ἐν σχήματι γωνίας, ὑποκλινομένων μικρόν· τοῦ δὲ ἀντίχειρος ὑπεράνω τούτων κειμένου, καὶ συνεγγίζοντος τῷ λιχανῷ, καὶ τὸ τοιοῦτον, κ' δηλοῖ. καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ διακόσια. σ'.

Τοῦ λιχανοῦ πάλιν, καὶ τοῦ ἀντίχειρος ἐκτεταμένως ὑποκλινομένων, καὶ κατὰ τὸ ἄκρον αὐτοῖς ἐγγιζόντων, τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν ἐκτεταμένων, καὶ συνημμένων ὄντων, ὡς ἄγονται παρὰ τῆς φύσεως, λ'. τὸ τοιοῦτον δηλοῖ, καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ τριακόσια.

Πάλιν τῶν τεσσάρων ἐπ' εὐθείας ἐκτεταμένων, καὶ τοῦ ἀντίχειρος ὑπὲρ τὸν λιχανόν, ὥσπερ Γάμμα κειμένου, καὶ πρὸς τὸ ἔξωθεν ἀποβλέποντος μέρος, ἐν τῇ λαιᾷ δηλοῖ τεσσαράκοντα, καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ τετρακόσια.

Πάλιν ὡσαύτως τῶν τεσσάρων ἡπλωμένων, τοῦ δὲ ἀντίχειρος ὥσπερ Γάμμα ἐπὶ τοῦ ἔσωθεν μέρους κειμένου, ἐπὶ τῷ στήθει τοῦ λιχανοῦ, πεντήκοντα δηλοῖ, καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ πεντακόσια.

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, καὶ τοῦ λιχανοῦ κυκλικῶς τῷ ἀντίχειρι ἐπιφερομένου, ἄχρις ἂν προσψαύσῃ τῷ μέσῳ κονδύλῳ τοῦ πρώτου, καὶ δευτέρου ἄρθρου· τὸ δὲ ἄκρον τοῦ λιχανοῦ τῷ στήθει συμπέσῃ τοῦ ἀντίχειρος, ἑξήκοντα δηλοῖ, καὶ ἐν δεξιᾷ ἑξακόσια.

Πάλιν ὁμοίως τῶν τριῶν ἡπλωμένων, ὡς καὶ πολλάκις εἰρήκαμεν, συνημμένως, κειμένου καὶ τοῦ ἀντίχειρος τῷ λιχανῷ, καὶ κατὰ τὸ ἀκρόνυχον τοῦ ἀντίχειρος ἑλικοειδῶς ἐπιφερομένου τοῦ λιχανοῦ, ἑβδομήκοντα δηλοῖ, καὶ ἑπτακόσια.

Præterea pollice expanſo non tamen eleuato, ſed oblique vtique, & indice inflexo quo vſque in priorem articulum pollicis concurrerit, ita vt coaleſcat ſigmatis figura, reliquis autem tribus naturaliter exporrectis, & non ſeparatis à ſe inuicem, ſed connexis, talis geſtus in ſiniſtra denotat decem: in dextra centum.

X. C.

Adhæc, quarto, qui index dicitur, explicato, recta tanquam æquali linea: reliquis tribus connexis, & ad palmam quaſi figura anguli paulum inclinatis, pollice autem ſuper his iacente, & ad indicem ſimul admoto: in ſiniſtra talis geſtus viginti deſignat: ac in dextra ducenta.

XX. CC.

Rurſus indice, & pollice in porrectum ſubinclinatis, & in apice ſummo ſibimet appropinquantibus, cæteris tribus extenſis & connexis, prout à natura ducuntur: talis flexus triginta declarat in læua, & trecenta in altera.

XXX. CCC.

Item quatuor recta extenſis, & pollice ſuperinducto indici, inſtar literæ r. gamma; & ad partem ſuperiorem exteriorem ſpectante, in ſiniſtra notat quadraginta, & in dextra quadringenta.

XL. CCCC.

Porrò eodem modo quatuor explicatis recta, & copulatis: pollice verò inſtar r. gamma in interiorem partem flexo, ad pectus, ſiue artum indicis: quinquaginta denotat in læua, & in altera quingenta.

L. D.

Hæc cum ita ſe habeant, & in indice pollici circumflexo, ita vt index contingat media iunctura, primum & ſecundum articulum, & frons eiuſdem indicis montem pollicis præcingat, ſexaginta declarat in ſiniſtra, & ſexcenta declarat in dextra.

LX. DC.

Item tribus ſimiliter extenſis, & vt ſæpe diximus connexis: pollice etiam ſuper indicem immiſſo, & ad ſummitatem vnguis in gyrum coeunt, cum indice ſignat ſeptuaginta in læua, & ſeptingenta in altera.

LXX. DCC.

Πάλιν τῶν τριῶν συνημμένων ἱσταμένων καὶ ἐν σχήματι γωνίας, καὶ πρὸς τὴν παλάμην ἔσωθεν βλεπόντων, τοῦ δὲ ἀντιχείρου ἐπάνω τοῦ μέσου καὶ τρίτου δακτύλου, τῷ κονδύλῳ τῷ πρὸς τῇ ῥίζῃ ὄντι τοῦ αὐτοῦ δακτύλου κειμένου, καὶ πρὸς τὴν παλάμην ἡρμοσμένου, καὶ τοῦ λιχανοῦ ἐπάνω τοῦ ἀντιχείρου κειμένου ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ, ἄχρις οὗ τῷ τούτου ἄκρῳ ἐπὶ τῷ στήθει συμπέσῃ τοῦ ἀντιχείρου, ὀγδοήκοντα τὸ τοιοῦτον δηλοῖ, καὶ ὀκτακόσια.

Rurſus tribus iunctis, erectiſque, ad figuram anguli, & ad palmam proſpicientibus, pollice autem ſupra medium, & tertium digitum innitente, & incumbente curuaturæ, quæ ad radicem ipſius eſt, & ad palmam adaptato, atque indice ſuper illi circunflexo ad primum articulum, donec ſummitate concidat in montem pollicis: talis geſtus in dextra effingit octoginta, & octingenta in læua.

Αὖθις τὴν χεῖρα παλαιστοῦ δίκην συστείλας, ὀρθίου ὄντος τοῦ ἀντίχειρος, καὶ τοὺς τρεῖς ἐκτείνας δακτύλους, τὸν δὲ λιχανὸν ἀφείς, ὡς ἀπὸ τῆς συστολῆς τοῦ γρόνθου ἐγένετο, τὸ τοιοῦτον σχῆμα, ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ χειρί, δηλοῖ ἐννενήκοντα, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ἐννακόσια.

Denique manu palmi inſtar contracta, erecto pollice, ac digitis tribus extenſis, dimiſſo indice, vt à contractione flexus aſſolet: eiuſmodi geſtus in ſiniſtra nonaginta indicat, in dextra nongenta, LXXXX. DCCCC.

NEque verò tantum numeraſſe, ſed & per determinatos quoſdam geſtus collocutos fuiſſe narrat Iſiodorus l 1 c.25.

Sunt quædam & digitorum notæ, ſunt & oculorum, quibus ſecum taciti, proculque adſtantes colloquuntur: ſic mos eſt militaris, quoties conſentiat exercitus, quia voce non poteſt, manu promittat. Alij quia voce non poſſunt, gladiatorum motu ſalutent. Vndè etiam Ennius, de quadam impudica, quaſi in choro pila ludens datatim dat ſe, & communem facit. Alium tenet, alij adnictat, alibi manus eſt occupata, alij dat annulum ſpectādum, & à labris alium inuocat, cum alio cantat, attamen alijs dat digito literas, & Salomon *annuit oculo, terit pede, digito loquitur*. Teſtatur id quoque ſaltatio Chironomica, qua motus manuum ad numerum compoſitus, affectus animi prodebat. Et vt aliquid ex ſacris recenſeamus, extat libellus Ariæ Montani, qui Hieremias inſcribitur, de geſtu, & actione, è quo varias geſtuum ſignificationes colligas, quas ipſe ex ſacro inſtrumento confirmat: Ego (quod huius magis proprium eſt inſtituti) Oratorum, Poëtarumque aliquot teſtimonijs demonſtrabo.

VARIAE GESTVVM NATVRAlium ſignificationes, ex ſacris, & profanis.

CAPVT IX.

OMnis motus animi (quod præclarè à Marco Tullio dictum eſt) ſuum quendam à natura habet vultum, & ſonum, & geſtum, totumque corpus hominis, & eius omnis vultus, omneſque voces, vt nerui in fidibus, ita ſonant, vt à motu animi quoque ſunt pulſæ. Itaque non erit ſuperuacaneum hæc de motu naturali præmittere.

Capitis demiſſio mœſtitiam, & luctum cōſequitur; eſtque is habitus ſolemnis, ijs qui diuinæ iræ deprecandæ cauſa ad ſquallorem ſe abijciunt, quanquam id nonnunquam vitio hominum, ſimulatione magis, & imitatione veritatis, quàm certo & conſtanti animi propoſito fiat. Sic D. Remigius Clodouæum Regem Francorum, ad Chriſtianam demiſſionem hortatus, dixit,

Capitis demiſſio quid ſignificat, &c.

Mitis depone colla Sicamber.

Caput attollere, ſuperbientium, & arrogantium geſtus eſt, *αὐχένα γαῦρον ἀείρει* apud Nonnum Dionyſiacon 19. *Ceruicem ferocem erigere*, id eſt ſuperbire.